

**Holštejn, Hradec Králové, Slezské Předměstí,
revitalizace slepého ramene Orlice
- dendrologický průzkum**

Vypracoval: Mgr. Darina Šitinová

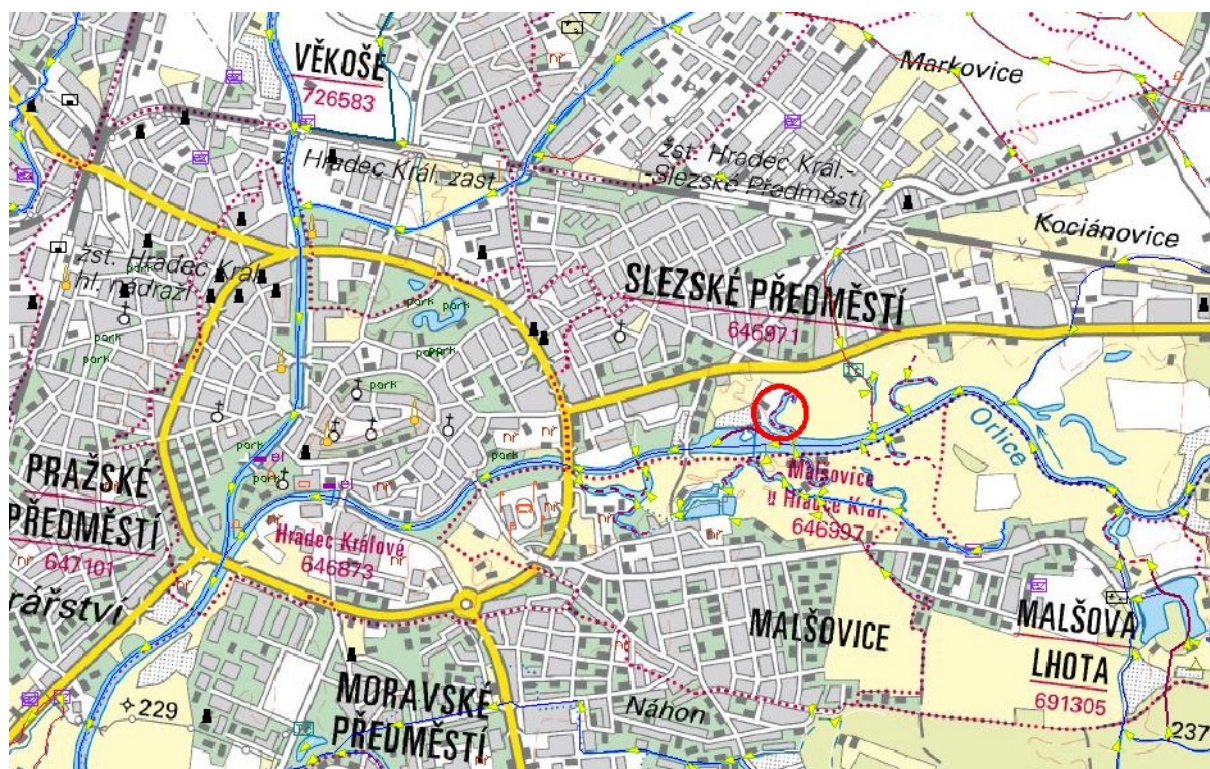
Schválil: Mgr. Petr Ferbar

**Povodí Labe, státní podnik, OPVZ
oddělení ekologie
10/2024 - kompletace**

Ve dnech 21.4., 26.4., 8.11.2023 a 18.10.2024 proběhlo na lokalitě na základě zpracovaného investičního záměru „Holštejn (IDVT 10171978), HK, Slezské Předměstí, revitalizace mrtvého ramene Orlice“ (schváleno 2020) místní šetření za účelem zajištění dendrologického průzkumu a fotodokumentace. Rameno Orlice Holštejn se nachází na pravém břehu významného vodního toku Orlice, v ř. km 3,130, v extravilánu statutárního města Hradec Králové, v k.ú. Slezské Předměstí. Lokalita Holštejn se nachází v přírodním parku Orlice, přírodní památce Orlice, EVL CZ0524049 Orlice a Labe a je součástí nadregionálního biokoridoru. Dendrologický průzkum lokality byl řešen v souladu s biologickým průzkumem.

Záměr samotné revitalizace se v rámci zásahů do porostů dotýká **pozemků p.č. 907, 1103, 1105 a 1062/24 v k.ú. Slezské Předměstí** ve vlastnictví subjektu Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s. Zařízení staveniště (staveniště komunikace, plocha pro vysakovací vaky V1 a V2 aj.) je situováno na **pozemcích 912/1 a 912/6 v k.ú. Slezské Předměstí** ve vlastnictví Římskokatolické farnosti Hradec Králové – Pouchov.

Situace širších vztahů

Předmětné rameno se v současnosti nachází v pokročilé fázi sukcese, je částečně zazemněné a silně zasedimentované organickým materiálem. Cílem revitalizace je posunout lokalitu v rámci sukcesního vývoje do mezotrofního stádia a zpomalit stárnutí ramene a současně obnovit ekologické funkce pro širší spektrum druhů organismů a podpořit tak celkovou druhovou diverzitu na lokalitě.

K zajištění realizace záměru v daném rozsahu jsou k odstranění navrženy dřeviny nebo jejich části z důvodu prosvětlení vodní plochy a uvolnění prostoru pro manipulaci sacího bagru, dřeviny nemocné či nepůvodní – invazní a dřeviny nevhodně situované v ploše zařízení staveniště. Z důvodu kolize se staveništěm, zajištění přístupu sacího bagru do ramene, prosvětlení vodní hladiny a snížení množství opadu listů budou dále odstraněny plochy keřů a nálety dřevin (KP1, KP2, KP3). V návaznosti na řešenou plochu ramene dojde k redukci porostů také v rámci modelace rozlivových ploch (tůň T1 a T2).

V krátkém úseku podél přístupové komunikace do objektu VAK a.s. proběhne rovněž probírka mladých náletových dřevin za účelem úpravy budoucího průjezdného a průchozího (provozního) profilu a současně prosvětlení a vytvoření proluk/průhledů na revitalizované rameno.

V souvislosti se záměrem revitalizace bude nutné odstranit dřevní hmotu (vyvrácené/zlomené kmeny stromů nebo jejich části), která se nachází v rameni (pozemek p.č. 1062/24) a bude v přímé kolizi s činností sacího bagru a také kmeny popadané do vody ve spojitosti s výskytem a činností bobra evropského. V tomto případě se jedná o kmeny přímo spadlé do profilu koryta ramene a tedy v přímé kolizi s odstraňováním sedimentů nebo jde o kmeny popadané na p.p.č. 1103 (zaplacená část) v místě přístupu k rozdělovacímu objektu v majetku VAK a.s. Po odbahnění bude část dřevní hmoty lokálně ponechána jako mrtvé dřevo, některé kmeny budou umístěny na okraj vodní plochy k diverzifikaci vodního biotopu.

Přehledná situace dotčení pozemků

Potenciální přirozenou vegetací říční nivy Orlice je jilmová doubrava (*Quercus-Ulmetum*) s dominancí dubu letního (*Quercus robur*) a jilmu habrolistého (*Ulmus minor*), který však v posledních desetiletích ustoupil vlivem grafiózy. Ve stromovém patře jsou dále přimíšeny *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior*, *Prunus padus*, *Tilia cordata* a *Ulmus laevis*, ve vlhčích polohách *Alnus glutinosa* a *Populus nigra*. Keřové patro je tvořeno hlavně zmlazenými dřevinami stromového patra, z keřů se vyskytují *Cornus sanguinea*, *Prunus padus*, *Sambucus nigra* aj.

Porosty v zájmové ploše tvoří jedinci všech věkových kategorií v tomto druhovém složení: olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), dub letní (*Quercus robur*), javor mléč (*Acer platanoides*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), třešeň ptačí

(*Prunus avium*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), topol osika (*Populus tremula*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), ořešák královský (*Juglans regia*), střemcha obecná (*Prunus padus*), stromové a keřové vrby (*Salix* spp.), líska obecná (*Corylus avellana*), brslen evropský (*Eonymus europaeus*), svída krvavá (*Cornus sanguinea*), hloh (*Crataegus* sp.), růže šípková (*Rosa canina*), ptačí zob (*Ligustrum vulgare*), bez černý (*Sambucus nigra*), ostružiník (*Rubus* sp.) a meruzalka (*Ribes* sp.).

Z invazních druhů se zde vyskytují javor jasanolistý (*Acer negundo*), trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*), křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*) a pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*). V rámci revitalizace bude třeba provést likvidaci těchto invazních druhů rostlin.

Ke kácení/zásahu jsou určeny tyto dřeviny:

č.	taxon		ø (cm)	obvod (cm)	popis	p.p.č.	opatření
1	<i>Robinia pseudoacacia</i>	trnovník akát	26,16	82,50	2-kmen – invazní druh	907	odstranit
2	<i>Salix</i> sp.	vrba	49,39,25, 20,30,16, 120	154,123, 79,63,94, 50,377	vícekmén – prosvětlení vodní plochy a uvolnění pro manipulaci sacího bagru	907	řez na hlavu
3	<i>Alnus glutinosa</i>	olše lepkavá	20	63	uvolnění hladiny	907	odstranit
4	<i>Salix</i> sp.	vrba	34,37	107,116	3-kmen → 2 kmény nad vodní hladinou zakrátit z důvodu prosvětlení a přístupu sacího bagru	907	redukční řez lokální
5	<i>Salix</i> sp.	vrba	25	79	vícekmén – 1 kmen nad hladinou (v profilu) odstranit/zakrátit	907	redukční řez lokální
6	<i>Salix</i> sp.	vrba	64	201	vícekmén – 1 kmen zakrátit → prosvětlení a uvolnění hladiny	907	redukční řez lokální
7	<i>Salix</i> sp.	vrba	40	126	vícekmén – odstranit/zakrátit kosterní větev nad hladinou	1105	redukční řez lokální
8	<i>Acer negundo</i>	javor jasanolistý	32,21	101,66	2-kmen – uvolnit prostor pro budoucí modelaci rozlivové plochy – tůň, invazní druh	1105	odstranit
9	<i>Alnus glutinosa</i>	olše lepkavá	15	47	prosychání, na kmeni známky fytoftorového onemocnění	1103	odstranit
10	<i>Populus tremula</i>	topol osika	38,42,39	119,132, 123	kolize se zařízením staveniště	912/1	odstranit
11	<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	8	26	kolize se zařízením staveniště	912/1	odstranit
12	<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	75	236	kolize se zařízením staveniště → úprava průjezdního profilu	912/6	redukční řez lokální

Pozn.: průměry vybraných dřevin byly měřeny ve výšce 130 cm nad zemí, jejich obvod byl následně určen přepočtem.

Kácení/management

Ke kácení/zásahu jsou navrženy dřeviny v přímé/nepřímé kolizi s plánovanou revitalizací ramene, tj. stromy nacházející se v ploše terénních úprav (modelací), stromy v prostoru manipulace sacího bagru nebo zařízení staveniště. Dále budou odstraněny stromy nemocné, druhy invazní a nepůvodní. Kácením uvedených dřevin dojde zároveň k uvolnění a prosvětlení zájmové plochy. Jedná se celkem o 12 ks dřevin, z toho **6 dřevin**

je navrženo **ke kácení** a u **6 stromů** jsou navrženy **řezy** s důrazem za změnu tvaru a velikosti korun dle potřeby stanoviště. Dřeviny navržené ke kácení/zásahu byly v terénu označeny štítkem/tečkou červené reflexní barvy a před samotným zásahem bude provedena kontrola jejich značení. Odstranění vybraných dřevin bude provedeno v období vegetačního klidu. Navržená opatření budou realizována v souladu s arboristickým standardem **SPPK A02 002:2015 Řez stromů**.

Dále budou odstraněny porosty keřů a nálety dřevin na pozemku p.č. 1105 – plocha KP1 (1050 m²) a KP2 (110 m²) a na pozemku p.č. 912/1 – plocha KP3 (20 m²).

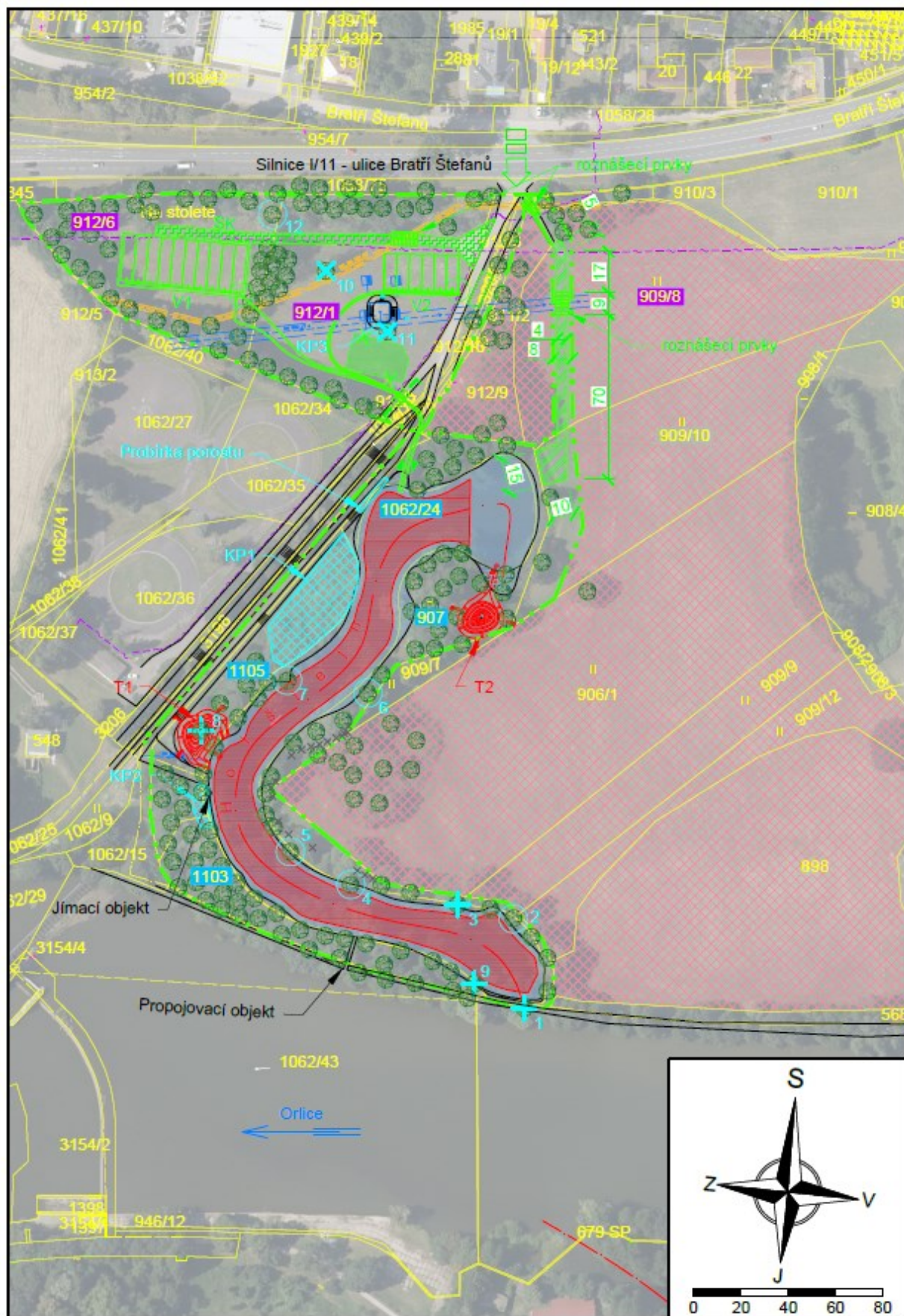
Odstranění invazních a nepůvodních druhů na lokalitě bude probíhat v souladu se standardem péče o přírodu a krajinu **SPPK D02 007:2016 Likvidace vybraných invazních druhů rostlin**. Jedná se zejména o javor jasanolistý, trnovník akát a křídlatku (na ploše KP3).

Nejúčinnější metodou likvidace **javoru jasanolistého** je kombinace kácení (na konci léta v srpnu až (lépe) v září) a okamžitého (a opakovaného – cca po 10 minutách) zatření řezné plochy herbicidem (z aktuálně platného seznamu povolených přípravků, u něhož je ověřena účinnost na likvidaci javoru jasanolistého). Pokácené stromky je třeba na místě spálit a minimalizovat tak při manipulaci s dřevní hmotou riziko roztroušení semen. Semenáčky vyrůstající ze semenné zásoby v půdě se likvidují vzhledem k blízkosti vodního toku obdobně, tj. odstřihnutím a aplikací herbicidu, bez postřiku. Javor invaduje čerstvé náplavy luhů a plochy postižené povodněmi, je proto nutné zaměřit se na prevenci šíření v revitalizované ploše.

Management **akátu** je třeba přizpůsobit faktu, že jde o druh s vysokou výmladností, stimulovanou poškozením i u starších jedinců. Pod zemí ukrývá mohutný kořenový systém, ze kterého je schopen se po pokácení hlavního kmene kdekoli ve vzdálenosti až desítek metrů objevit. Ideální je, pokud je to možné, kombinovat kácení s aplikací herbicidu. Vedle chemického ošetření, je variantou odstranění mechanickými a biologickými prostředky. Možností je skácet strom na pařez o výšce 1 m, případné výmladky se objeví hlavně na kmeni (nikoli všude okolo), takže jejich pravidelná likvidace a snaha o vysílení stromu je efektivnější. Účinné je také stromy tzv. kroužkovat (sloupat kroužek lýka v dolní části kmene – také asi 1 m nad zemí – a přerušit tak tok mízy do kořenů), stojící strom se postupně vysílí a uschne. V konkurenci původním (sousedním) dřevin akát nedostatkem světla ustupuje. Nejpoužívanější metodou likvidace je kácení na vysoký/nízký pařez a částečné kroužkování následované okamžitou aplikací herbicidu na řeznou plochu (nejvhodnější doba aplikace je konec vegetační sezóny). Z hlediska managementu je důležité zaměřit se na eliminaci výmladků (chemicky, mechanicky). Veškerá odstraňovaná biomasa musí být z lokality odvezena pryč.

Vzhledem k vysoké schopnosti regenerovat z malých úlomků oddenků i nadzemních výhonků vyžaduje management likvidace **křídlatky** opatrné nakládání s rostlinným odpadem a kontaminovanou zeminou. Nejvhodnější metodou likvidace je aplikace herbicidu na list (nejvyšší účinnost aplikace je koncem léta), musí být zasažena maximální listová plocha. Po uschnutí se rostlina zkosí (pokosené rostliny je třeba spálit) a při kontrole po 14 – 30 dnech proběhne postřik rostlin, které přežily. Druhým rokem křídlatka naroste znovu, ale oslabená. Postřik je nutné opakovat, ideálně tři roky po sobě a místa bývalého výskytu kontrolovat.

Přehledná situace zásahů do porostů

Fotodokumentace

Vyvrácené/zlomené kmeny stromů v rameni

*Vícekmén vrby - návrh lokální redukce
z důvodu prosvětlení a uvolnění hladiny*

*Patrná přítomnost (pobytové stopy)
bobra evropského*

Plocha keřů a náletu k odstranění (KP1)

*Hrázka od Orlice (úprava vtoku do ramene)
v popředí s akátem*

Olše napadená plísní olšovou

*Javor jasanolistý v prostoru modelace
rozlivové plochy T1*

Prostor budoucí tůňě T2

Plocha zařízení staveniště

Plocha KP3 s křídlatkou v popředí

*Přístup k ploše pro vysakovací vaky V1
- úprava podjezdové výšky u lípy*

Tento posudek slouží pro potřeby správních jednání vedených při správě a údržbě vodního toku.

V Hradci Králové dne 23.10.2024

Mgr. Darina Šitinová

Odbor péče o vodní zdroje
oddělení ekologie

Povodí Labe, státní podnik

Víta Nejedlého 951
500 03 Hradec Králové
tel.: +420 495 088 659
e-mail : sitinovad@pla.cz
<http://www.pla.cz/>